

De Pastaslak *Eobania vermiculata* (Müller, 1774) aangespoeld op het strand van IJmuiden

Arie Twigt

Chocolate-band snail *Eobania vermiculata* (Müller, 1774) washed ashore on IJmuiden beach

Summary. On 29 December, 2015 one specimen of the Chocolate-band snail *Eobania vermiculata* (Müller, 1774) was found on the beach near IJmuiden, province of Noord Holland, the Netherlands. This invasive terrestrial snail is distributed over many countries around the world. It cannot be excluded that this species will eventually also establish itself in the Netherlands, facilitated by the increasing temperature in this country. One population was already described from Purmerend, also in the province of Noord Holland. Perhaps also facilitated by climate change recently also other species from southern Europe settled successfully in the Netherlands e.g., the White garden snail *Theba pisana* (O.F.Müller, 1774) and the Girdled snail *Hygromia cinctella* (Draparnaud, 1801).

Fig. 1. Pastaslak (*Eobania vermiculata*) van het strand van IJmuiden. Foto's Arie Twigt.

De vondst

Op 29 december 2015 verzamelde de auteur samen met zijn broer Gijsbert Twigt enkele landslakken op het strand ten zuiden van IJmuiden. Deze lagen in deloedlijn. Behalve enkele exemplaren van de Zwartgerande tuinslak *Cepea nermoralis* (Linnaeus, 1758) werd er ook een exemplaar gevonden van de Pastaslak *Eobania vermiculata* (Müller, 1774). Het gave exemplaar was leeg, zonder vleesresten. Met een breedte van ongeveer 2,7 cm en een hoogte van ongeveer 1,7 cm, een verdikte mondrand en een afgedekte navel betrof dit duidelijk een volwassen exemplaar (Mienis *et al.*, 2016) (fig. 1).

De determinatie van dit exemplaar werd op Facebook bevestigd door Quentin Wackenheim, Tom Meijer en Tello Neckheim.

Mondiale verspreiding

Eobania vermiculata is een slak met een wereldwijde verspreiding. Deze invasieve soort komt onder andere voor in meerdere Europese landen, waaronder het Verenigd Koninkrijk (Notton, 2006), Georgië (Mumladze & Paposhvili, 2016), Saoedi-Arabië, Israël (Mienis *et al.*, 2016), Japan, Zuid-Afrika, de Verenigde Staten (Robinson, 1999) en Australië (Blacket *et al.*, 2016). Als gevolg van globalisering verspreiden invasieve soorten zich steeds gemakkelijker over de wereld. Door de grote hoeveelheden goederen die worden getransporteerd is het moeilijk om de verspreiding van deze invasieve soorten, waaronder *E. vermiculata*, tegen te gaan (Robinson, 1999).

Nederlandse verspreiding

Eobania vermiculata is ook al vaker in Nederland aangetroffen. De soort is in vroegere eeuwen bewust verspreid voor de consumptie van de slak. Tegenwoordig is de belangrijkste factor het meeliften van de soort via land- en tuinbouwproducten (Soes, 2014). Import van *E. vermiculata* in Nederland is onder andere bekend van de aanvoer met groenten, bijvoorbeeld van Italiaanse bloemkool (Cadée & Cadée, 1997).

Op Waarneming.nl (geraadpleegd 20-09-2018) konden de nodige meldingen van *E. vermiculata* gevonden worden. Inclusief de hier beschreven waarneming van de auteur waren er zeven waarnemingen. De eerste waarneming is gedaan in 2005, in Leiden (De Bruyne, 2005). Opvallend is dat zes van de zeven waarnemingen zijn gedaan in de provincies Noord-Holland en Zuid-Holland, namelijk in Amstelveen, Haarlemmermeer, tweemaal op dezelfde locatie in Alkmaar en zoals eerder genoemd in Leiden en IJmuiden. Er is een juveniel exemplaar waargenomen in Muntendam, Groningen.

Misschien is het niet toevallig dat deze soort in Nederland in dichtbevolkte gebieden werd aangetroffen. In woonwijken bestaat de grootste kans op import van invasieve slakken met auto's of caravans (Aubry *et al.*, 2006). *E. vermiculata* heeft nog geen grote populaties gevormd in Nederland, met uitzondering van een populatie in een park in Purmerend (Mienis, 2015). Gezien het voorkomen in relatief warme gebieden is het klimaat in Nederland in zijn algemeenheid waarschijnlijk niet geschikt voor deze soort. Maar misschien zullen de omstandigheden voor *E. vermiculata* door de voortgaande klimaatverandering verbeteren. Klimaatverandering lijkt de vestiging van andere oorspronkelijk (relatief) 'zuidelijke' landslakken als de Zandslak *Theba pisana* (O.F.Müller, 1774) en de Gekielde loofslak *Hygromia cinctella* (Draparnaud, 1801) in Nederland mogelijk te hebben gemaakt (Neckheim, 1996; 2018).

Herkomst exemplaar IJmuiden

Terug naar het exemplaar van *Eobania vermiculata* van het strand van IJmuiden. Er zijn geen aanwijzingen dat de slak in de buurt van de vindplaats geleefd heeft. Het nabijgelegen Kennemerstrand wordt regelmatig onderzocht op het voorkomen van slakken. *E. vermiculata* is hier echter nooit aangetroffen (Kuijper, 2017).

Aanvoer vanuit het Noordzeekanaal is waarschijnlijker. Het is niet ondenkbaar dat *E. vermiculata* op een vergelijkbare wijze als andere landslakken vanuit de woonwijken gelegen aan dat kanaal is aangevoerd. Er zijn meerdere soorten aangespoeld op het IJmuidense strand. Op waarneming.nl zijn foto's van strandvondsten te vinden van de Heesterslak *Arianta arbustorum arbustorum* (Linnaeus, 1758), Segrijnslak *Cornu aspersum* (O.F. Müller, 1774) en Gewone tuinslak *Cepea nemoralis* (Linnaeus, 1758) (Waarneming.nl, geraadpleegd: 20-09-2018).

Conclusie

Er kan niet achterhaald worden waar het exemplaar van de Pastaslak *Eobania vermiculata* dat werd gevonden op het strand van IJmuiden vandaan komt. *E. vermiculata* heeft zich nog slechts op één plek gevestigd in Nederland, maar het kan niet uitgesloten worden dat de soort zich op ruimere schaal in Nederland gaat vestigen. Dit omdat door de voortgaande klimaat-

verandering de omstandigheden voor deze soort waarschijnlijk zullen verbeteren. De vondst van een leeg huisje op het strand geeft onvoldoende informatie voor verdere uitspraken, maar de soort is wel interessant om in de gaten te houden.

Dankwoord

Graag bedankt ik Quentin Wackenheim, Tom Meijer en Tello Neckheim voor de bevestiging van de determinatie. Tevens dank aan Gerard Majoor en Rykel de Bruyne voor de toegezonden artikelen.

Geraadpleegde bronnen

- AUBRY, S., C. LABAUNE, F. MAGNIN, P. ROCHE & L. KISS, 2006. Active and passive dispersal of an invading land snail in Mediterranean France. – *Journal of Animal Ecology* 75(3): 802-813.
- BLACKET M.J., M. SHEA, L. SEMERARO & M.B. MALIPATIL, 2016. Introduced Helicidae Garden snails in Australia: morphological and molecular diagnostics, species distributions and systematics. – *Records of the Australian Museum* 68(3): 99-116.
- CADÉE, G.C. & M.C. CADÉE, 1997. Exotische landlakken bij de groenteboer. – *Correspondentieblad van de Nederlandse Malacologische Vereniging* 298: 98-100.
- KUIJPER, W.J., 2017. Landslakken. In: M. Janssen (red.): *Flora en fauna van het Kennemerstrand*. – Uitgave Vrienden van het Kennemerstrand, KNNV Haarlem.
- MIENIS, H.K., O. RITTNER & S. VAISMAN, 2016. Information concerning *Eobania vermiculata*, I. On the presence of this exotic species in Israël (Mollusca, Gastropoda, Helicidae). – *Triton* 34: 29-35.
- MIENIS, H.K., 2015. Nogmaals *Eobania vermiculata* (Müller, 1774) in Purmerend. – *Spirula* 402: 15.
- MUMLADZE, L. & N. PAPOSHVILI, 2016. A new addition to the malacofauna of Georgia - *Eobania vermiculata* is replenishing its range. – *Proceedings of the Institute of Zoology XXV*: 153-155.
- NECKHEIM, C.M., 1996. *Hygromia cinctella* (Draparnaud, 1801) in Nederland. – *Basteria* 60(1/3): 7-8.
- NECKHEIM, C.M., 2018. Over de Zandslak *Theba pisana* (O.F. Müller, 1774) en de Cilindrische korfslak *Truncatellina cylindrica* (A. Férussac, 1807) in Domburg, Zeeland. – *Spirula* 416: 40-41.
- NOTTON, D., 2006. *Eobania vermiculata* in the UK. – *Mollusc World* 11: 6.
- ROBINSON, D.G. 1999. Alien invasions: The effects of the global economy on non-marine gastropod introductions into the United States. *Malacologia* 41(2): 413-438.
- SOES, D.M., 2014. Een vondst van *Eobania vermiculata* in Wageningen. – *Spirula* 398: 84-85.
- VAN DALSUM, J., 1964. *Theba pisana* (Müll., 1774) en *Helicella cespitum* (Drap., 1801) in Nederland. – *Basteria* 28(1/2): 7-8.
- BRUYNE, R.H. DE, 2005. *Eobania vermiculata* in Leiden. *Voelspriet, ANM-Nieuwsblad* 4(2): 2.
- WAARNEMING.NL. www.waarneming.nl. Geraadpleegd: 20-09-2018.

Adres van de auteur
arietwigt4@gmail.com